

คุณลักษณะทางดนตรีไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง
Tai lue Music in Maekong basin

หิรัญ จักรเสน¹
Hirun Jaksen
เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี²
Chalerm Sak Pikul Sri
เจริญชัย ชนไพโรจน์³
Charoenchai Chonpairoj

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาดุริยางคศิลป์ (ดนตรีวิทยา)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชา
ดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ดุซงึนินพนธ์เรื่องนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1. คุณลักษณะทางดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำ-โขง 2. เพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่และการเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมลุ่มน้ำโขง จำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและภาคสนามด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์จากผู้รู้ นักแสดง นักดนตรี และผู้ชม นำเสนอผลการศึกษาวิทยานิพนธ์ด้วยวิธีการพรรณนา วิเคราะห์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

เกี่ยวกับคุณลักษณะทางดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง เครื่องดนตรีที่พบคือ ปี่ลื้อเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับลื้อ ปี่น้ำเต้าเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในสาธารณรัฐประชาชนจีน จังหวะของดนตรีไทลื้อเป็นจังหวะช้าในช่วงเกริ่นการขับลื้อ จังหวะปานกลางในช่วงของการขับลื้อ ท่วงทำนองมีเสียงหลัก 5 เสียงคือ C D E G A เสียงประสานดนตรีในบทขับลื้อ ปี่ลื้อเป็นเครื่องดนตรีในการเดินทำนองประสานเสียงประกอบกับคำร้องตลอดเพลง

เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อ การขับลื้อ การขับลื้อจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช ลูกแก้ว งานสงกรานต์ และเพื่อการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านคุณธรรม จริยธรรม ในบทเพลงกล่าวถึงการใช้ชีวิต คำอวยพรต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดแทรกแนวคิด วิธีคิด สิ่งที่ดี เพื่อเพิ่มเติมเกิดเป็นความรู้ที่สำคัญในบทบาทหน้าที่ด้านคุณธรรม จริยธรรม บทบาท หน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมรับใช้ในงานบุญ ประเพณีต่าง ๆ และเพื่อการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวไทลื้อและผู้คนที่อยู่ในบริบทสังคมรอบ ๆ ที่มีการค้าเครื่องดนตรีและสินค้าอื่น ๆ ขายระหว่างกัน

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดนตรีไทลื้อนั้นมีการรับเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมไทลื้อเข้ามาประสมประสาน ดนตรีไทลื้อในกลุ่มน้ำโขงจะมีการนำดนตรีตะวันตกเข้ามาบรรเลงด้วย ได้แก่ กีตาร์ เบส คีย์บอร์ด กลองชุด แต่คำร้องก็ยังคงเป็นการขับลื้ออยู่เช่นเดิม แต่ก็มีสำเนียงออกไปทางประสมประสานกับภาษาใน

แต่ละท้องถิ่นประเทศ

คำสำคัญ : ดนตรีไทลื้อ, คุณลักษณะ, ลุ่มน้ำโขง

Abstract

This study aimed to explore 1. Features the music of Tai Lue in the Mekong. 2. To study the role The change of musical acts and Tai Lue in the three Mekong countries, including USA, China. The Republic of the Union of Myanmar and Laos. Using the documentation and field observations and interviews with those who know the actors, musicians and the audience. The thesis presents the results of a study by the descriptive analysis. The results were as follows:

About the musical feature of Tai Lue in the Mekong. Musical entertainment is driving Leu Leu year later, the music of Lue will join other instruments such as the fiddle, bagpipes for fun gourds on a key board, guitar driven songs with melodies and traditional Lue. In addition, the soundtrack of the Tai Lue in Laos has introduced various instruments into the mix. In a musical chorus Leu Leu, including marimba, clarinet, guitar, bass, drum kit, Canon instrument is an instrument similar to a clarinet and the main melody is inflicted by the use of various harmonic accompaniment to any music application.

About the role of the musical drive Lue Lue Lue drive will have to perform at important traditions such as weddings, house warming. Ordination plexiglass Songkran water and to tour the musical role of Tai Lue in the field of ethics. In the song of life. Greeting, which are inserted in the way a good thing to know is more important role in the

moral role of music in society Lue been used in various religious traditions. And tourism can generate revenue to the Tai Lue, and the people in the social context surrounding the trade between them.

Lue musical about changes that have embraced other cultures. Lue culture than to merge. In the People's Republic of China Whether the music he played with guitar, bass, keyboards and drums, but also as a petition remaining the same. It has the accent to the combination of the local language of each country.

Keywords : Tailue music, Music, Makong basin.

1. บทนำ

ไทลื้อคือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท มีภูมิลาเนาเดิมในแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูน-น่าน สาธารณรัฐประชาชนจีน (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2498 : 26-28) หรือสิบสองปันนานั้น เป็นชื่อการรวมเรียกอาณาเขตของเมืองต่าง ๆ หลายหัวเมืองที่เป็นที่อยู่ของชาวไทลื้อสองฝั่งแม่น้ำโขง แบ่งเป็นเมืองใหญ่ 12 เมือง อยู่ฝั่งตะวันตกแม่น้ำโขง 5 เมือง อยู่ฝั่งตะวันออก 6 เมือง มีเมืองเชียงรุ่งเป็นเมืองหลวงใช้ระบอบการปกครองระบบปันนา ซึ่งเป็นระบบที่ควบคุมพื้นที่นาด้วยเหมืองฝาย มีเมืองสำคัญ 28 หัวเมือง ได้แก่ เชียงรุ่ง เมืองหลวง เมืองแจ เมืองฮาย เมืองสูง เชียงเจิง เมืองฮุน เมืองปาน เชียงล่อ เมืองวัง เมืองงาด เมืองออม เมืองยาง เมืองอิง เมืองลา เชียงตอง เมืองฮำ เมืองซอน เมืองนูน เมืองแวน เมืองเฮ้ม เมืองล่า (เมืองล่า) เมืองบาน เมืองบ่อแอ้ เมืองพง เมืองหย่วน เมืองอุใต้ เมืองอุเหนือ ในแคว้นสิบสองปันนา (สุชาติ ภูมิบริรักษ์, 2535 : 157-160) ศาสตราจารย์หลุยส์ พิโนต์ ได้กล่าวไว้ว่า ชาวไทอาศัยอยู่ในจีนตอนใต้ ตั้งเกีย ลาว สยาม พม่า และอัสสัม ซึ่งปัจจุบันมีชาวไทลื้อ ไทใหญ่ ไทดำ ไทแดง ไทซิงหรือเงิน ไท-ยวน รวมทั้งจ้วง ฯลฯ ธีรภาพ โลหิตกุล (2544) ไทลื้อในสาธารณรัฐแห่งสหภาพ-เมียนมาร์ในรัฐฉานและ

อยู่ทางภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามที่ราบสูงแม่น้ำต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มน้ำทา น้ำสิงในแขวงหลวงน้ำทา กลุ่มน้ำวางในแขวงบ่อแก้วเขตลุ่มน้ำงูในแขวงพงสาลี และหลวงพระบาง กลุ่มน้ำกอน้ำแบงในแขวงอุดมไซ และอยู่ที่ราบระหว่างหุบเขาในเขตเชียงฮ่อน และ หงสา แขวงไชยบุรี ในเวียดนามนั้น ไทลื้ออาศัยอยู่เมืองบิณลูห์และบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำดำตามพรมแดนที่ติดต่อกับจีน (ประชัน รักพงษ์, 2540 : 265-266)

ชาวไทลื้อยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่สืบต่อกับบรรพบุรุษครั้งอยู่ที่สิบสองปันนาการอพยพไปบ้านเมืองอื่นย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันบ้างแต่ก็ยังคงพยายามรักษาวัฒนธรรมไว้ให้คงอยู่ ทั้งประเพณี ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อในเรื่องความตายกับสิ่งที่มองไม่เห็น สร้างพิธีกรรมหลังความตายทั้งงานอุทิศส่วนกุศล และสร้างพิธีกรรมต่าง ๆ ให้คนที่เสียชีวิตอยู่ได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (ยุพิน เข็มมุกด์, ชนิษฐา โกมนตรี และเรณู อรรฐาเมศร์, 2539 : 115-120)

แคว้นสิบสองปันนาเป็นเขตปกครองตนเองของชนชาติไทลื้อ ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีอาณาเขตติดต่อกับพม่า ลาว และเวียดนาม เมืองหลวงคือ เมืองเชียงรุ่ง มี 12 ขนเผ่าประมาณ 990,000 คน คนไทหรือไทลื้อเป็นเผ่าที่มีประชากรมากที่สุดประมาณ 300,000 คน รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ท่าทาง คำพูด คล้ายกับวัฒนธรรมภาคเหนือของประเทศไทย สาวชาวลื้อมีความโดดเด่น 4 ลักษณะคือ ผมยาว ผิวขาว เหวบาง และตาโต กะลันปากคือ หมูบ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ ในสิบสองปันนาเป็นที่รวมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมที่เก่าแก่ไว้มีดนตรีบรรเลงจากสาวไทลื้อมาคอยต้อนรับ ได้แก่ กลอง ฉิ่ง ฉาบ มีการรำวง แสดงกายศิลป์ มายากล จำลองบุญประเพณี สงกรานต์ โรงละครพาราณสี อยู่ที่เมืองเชียงรุ่ง ก่อนที่จะเข้าชมการแสดงผู้ชมมีส่วนร่วมในการรำวงมีเครื่องดนตรี ได้แก่ ปี่เต่าหลายขนาด มีการร่ายรำตามทำนองดนตรีโดยใช้ปี่เต่าเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง ระเบียบำรำพิณ การแสดงกลองยาวไทลื้อ การแสดงชายหนุ่มหญิงสาวเกี่ยวพาราสิพร้อมกับการตีกระทบปี ขับไตลื้อโต้ตอบกันกับหญิงสาว (ทินกร อัด-ไพบุลย์, 2552 : 107-111)

การแผ่กระจายของกลุ่มชนไทลื้อจากแคว้นสิบสองปันนา ได้อพยพลงมา จากมณฑลยูนนาน ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนลงมาทางทิศใต้ อาศัย แม่น้ำเป็นเส้นทางอพยพลงมา แบ่งกลุ่มไทลื้อที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ 1. กลุ่มไทลื้อที่บริเวณจังหวัด เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย 2. กลุ่มไทลื้อในบริเวณ เมืองบิลูห์ และบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำดำในประเทศเวียดนาม 3. กลุ่มไทลื้อ ในเมืองสิงห์ และเมืองหลวงน้ำทา กลุ่มน้ำแบง มีเมืองแบง เมืองฮุน เมืองอุใต้ เมือง อุเหนือ เมืองงายเหนือ เมืองงายใต้ เมืองน้ำบาก เมืองหลวงพระบาง 4. กลุ่มไทลื้อ ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ บริเวณเมือง เมืองเชียงตุง เมืองยอง เมืองลา

การอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวไทลื้อ สังเกตได้ว่า เคลื่อนที่ อพยพตามแม่น้ำที่สำคัญ ๆ จากถิ่นอาศัยเดิมในแคว้นสิบสองปันนา เมืองเชียงฮุง มณฑลยูนนานทางภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เคลื่อนที่ลงมาตามลำน้ำเข้าสู่ บริเวณเมืองหล้าทางใต้มณฑลยูนนานของจีน ซึ่งเป็นเมืองที่มีพรมแดนติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อพยพเข้าสู่เมืองสิงห์ และเมืองหลวงน้ำทา สร้างชุมชนชาวไทลื้อที่เมืองหลวงน้ำทา เมืองหลวงน้ำทาเป็นศูนย์รวมกลุ่มไทลื้อจาก การอพยพผู้คนตามแม่น้ำทาและเคลื่อนย้ายชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ซึ่งกลุ่มไทลื้อที่ใช้เส้นทางแม่น้ำโขงได้อพยพลงมาทางตอนใต้เข้าสู่ประเทศไทยเข้าสู่ อำเภอเชียงของ อีกกลุ่มหนึ่งอพยพโดยใช้เส้นทางแม่น้ำอุตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณ กลุ่มน้ำอุบริเวณแขวงน้ำบากในปัจจุบัน

การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวไทลื้อในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว เป็นสายการอพยพที่มีจำนวนประชากรมาก และมีความสำคัญการเคลื่อนที่ของ ชาวไทลื้อเข้าสู่สาธารณรัฐ-ประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มเมื่อประมาณ 30-40 ปี ที่ผ่านมานี้ จากหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชาวไทลื้อในเขตแขวงพงสาลี เมืองหงสา และกระจายกันเข้าสู่บริเวณเมืองหลวงพระบางโดยอาศัยบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำอุ โดยกระจายการตั้งถิ่นฐานตามริมสองฝั่งแม่น้ำอุ เริ่มตั้งแต่ปากแม่น้ำอุขึ้นไป การ คมนาคมอาศัยเส้นทางน้ำเป็นหลักการติดต่อกับเมืองหลวงพระบาง ชาวเมืองไทลื้อ

นิยมส่งลูกหลานเข้ามาบวชเรียนในเมืองหลวงพระบางเส้นทางน้ำมีความผูกพันกับชาวไทลื้อเป็นอย่างมาก (ม.ร.ว.รจญา อาภากร, 2538 : 11-14) เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นฐานวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ก็ย่อมติดตามตัวมากับสังคมนั้น ๆ ด้วย รวมถึงการละเล่นต่าง ๆ ในลานบุญประเพณีหรือพิธีกรรม ดนตรีก็เช่นเดียวกันเป็นศิลปะที่มีการสืบทอดและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ

ดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์อย่างชัดเจนของชาวไทลื้อคือ ปี่ลื้อ ซึ่งจะเป่าประกอบการขับลื้อ การขับลื้อเป็นศิลปะการร้องโต้ตอบกันระหว่างหญิงและชาย ผู้ขับร้อง เรียกว่า ช่างขับ นักดนตรี เรียกว่า ช่างปี่ ปี่เป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวที่ใช้ประกอบการขับลื้อ ซึ่งทำจากไม้รวกเหมือนปี่ที่ใช้กับซอเซียงใหม่ในล้านนา ปี่ที่ใช้ประกอบการขับลื้อนี้เรียกว่าปี่ก้อยหรือปี่เกี่ยว ช่างขับและช่างปี่จะใช้วิธีการดันเมื่อต่างฝ่ายต่างดัน จึงจำเป็นจะต้องมีเกณฑ์ที่จะใช้ร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกัน (ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์, 2535 : 2) นอกจากนี้ปี่ลื้อและการขับลื้อแล้ว ชาวไทลื้อยังมีเครื่องดนตรีที่โดดเด่นอีกคือ ปี่น้ำเต้า

นอกจากชาวไทลื้อที่จะนิยมบรรเลงปี่น้ำเต้าแล้วยังแพร่กระจายไปสู่ชนเผ่าอื่น ๆ ในทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย ชาวไทลื้อที่ได้อพยพมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนตั้ง ที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้กระจายอยู่ในหลายประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เมืองเชียงตุง เมืองยอง เมืองลา ประเทศเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมืองหลวงพระบาง เมืองน้ำบัก และประเทศไทยอยู่ในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการคงอยู่นอกจากวิถีชีวิตที่จะต้องต่อสู้ในการอพยพครั้งแล้วครั้งเล่าทั้งจากสงครามและปัญหาอื่น ๆ ทำให้มีผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางวัฒนธรรม การกิน ที่อยู่อาศัย สังคม ความมั่นคงของชาติ เทคโนโลยีต่าง ๆ รูปแบบการผลิตผสมผสานวัฒนธรรมดนตรีอื่น ๆ

ศิลปะการแสดงและดนตรีของชาวไทลื้อก็เป็นสิ่งที่ติดตัวมากับผู้คนเช่นเดียวกันกับผู้คนเผ่าต่าง ๆ เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นฐานครั้งใดย่อมทำให้เกิดผลกระทบในบริบทโดยรอบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งสื่อต่าง ๆ การเชื่อมโยงเปลี่ยนแปลง

ของคนตรีร่วมสมัยมีอิทธิพลต่อโลกของคนตรีชาวไทลื้อที่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เช่นเดียวกันดนตรีของคนตรีชาวไทลื้อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ใช้ประกอบพิธีกรรม สร้างขวัญกำลังใจและสร้างความบันเทิงต่าง ๆ ให้กับชาวไทลื้ออันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงจากประวัติศาสตร์ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม บทบาทหน้าที่ของคนตรีในวิถีชีวิต จากผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การท่องเที่ยวที่มีการนำวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ ไปบริหารจัดการรวมกันไว้เป็นหมู่บ้านชนเผ่าเช่นในสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดผลต่อการดำเนินชีวิตของคนตรีชาวไทลื้อ หรือวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในสื่อรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผสมผสานทั้งในบทเพลงชาวไทลื้อแบบดั้งเดิมและบทเพลงชาวไทลื้อแบบร่วมสมัย รวมทั้งจะเป็นการศึกษา บันทึกรวบรวมบทเพลงที่เป็นเพลงพื้นบ้านชาวไทลื้อดั้งเดิมไว้ให้คงอยู่สืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีของคนตรีชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง
2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของคนตรีชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงประวัติความเป็นมา คุณลักษณะทางดนตรี บทบาทหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของคนตรีชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขงเพื่อพัฒนาและเป็นองค์ความรู้ทางดนตรีสืบต่อไป

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มน้ำโขง หมายถึง เมืองเชียงรุ่ง เมืองคูนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จังหวัด

ทำซีดีเหล็ก สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

คุณลักษณะทางดนตรี หมายถึง เครื่องดนตรี จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน
รูปแบบ ระบบเสียง

บทบาทหน้าที่ หมายถึง ด้านความบันเทิง ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้าน
ประเพณี พิธีกรรม ด้านท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้บรรเลง วงดนตรี บทเพลง บทบาทหน้าที่ใน
สังคม

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ บันทึกภาพ สังเกต และวิเคราะห์แบบเจาะลึก พร้อมกับการบันทึกข้อมูลแล้วนำมาวิจัย ซึ่งมีขอบเขตและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา การเรียนรู้ ฝึกฝน ประสบการณ์ ผู้รู้ นักแสดง นักดนตรี และผู้ชมโดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

1.2 แบบสังเกต (Observation) คือ การมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคสนาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้แยกไว้ 6 หมวดหมู่คือ

1. สภาพทางสังคมวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ ใกล้เคียงในลุ่มน้ำโขง 2. ดนตรีชนเผ่าในลุ่มน้ำโขง 3. แผนนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 4. บริบทพื้นที่วิจัย 5. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และ 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ)

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา การเรียนรู้ ฝึกฝน ประสบการณ์ ผู้รู้ นักแสดง นักดนตรี และผู้ชมโดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว และสมุดจดบันทึก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่แล้ววิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

3.1 วิเคราะห์คุณลักษณะทางดนตรีชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง

3.2 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง

4. การนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์

นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์

6. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทางดนตรีชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง

1. คุณลักษณะทางดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง ดนตรีไทลื้อในกลุ่มน้ำโขงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในอดีตชาวไทลื้อในสังคมกลุ่มน้ำโขงมีความสัมพันธ์กันเนื่องจากเป็นอาณาจักรเดียวกันคือ อาณาจักรเชียงรุ่ง สิบสองปันนา ชาวไทลื้อได้อพยพมาจากตอนใต้มณฑลยูนนาน ดนตรีก็เช่นเดียวกันผู้บรรเลงดนตรีไทลื้อได้มีการอพยพของชาวไทลื้อเป็นไปหลายทาง เช่น ทางน้ำ ได้แก่ แม่น้ำโขง ลัดเลาะไปตามภูเขา พบที่เหมาะสมจะรวมกลุ่มกันสร้างบ้าน ทำมาหากิน ทำนาทำไร่ ปลูกพืชผัก อาศัยธรรมชาติเป็นหลัก และยามว่างหลังจากเสร็จจากการทำงาน

ชาวไทลื้อจะรวมตัวกันบรรเลงดนตรีทั้งการขับลื้อและดนตรีอื่น ๆ ของชาวไทลื้อ เรื่องราววิถีชีวิตล้วนส่งผลต่อบทเพลงเช่นเดียวกัน ซึ่งได้นำวัฒนธรรมต่าง ๆ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงผู้คนในปัจจุบัน การบรรเลงดนตรีของชาวไทลื้อได้ความบันเทิงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวไทลื้อได้มีบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งแล้ว ชาวไทลื้อนำเอาวัฒนธรรมมาด้วย ด้านดนตรีที่ให้ความบันเทิงตั้งแต่สมัยอดีตคือ การขับลื้อ ผู้ขับลื้อ ผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปี่ขับลื้อจึงมีหลายขนาด การขับลื้อจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช ลูกแก้ว งานสงกรานต์ ในยุคต่อมาดนตรีของไทลื้อจะมีเครื่องดนตรีอื่นเข้ามาร่วมเพื่อความสนุกสนาน เช่น ซอ ปี่น้ำเต้า ต่อมามีคีย์บอร์ด กีตาร์ ทำให้รับความสนุกสนานแปลกไปจากดนตรีแบบดั้งเดิม

1.1 เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเดี่ยว การบรรเลงดนตรีไทลื้อในด้านการบรรเลงเดี่ยว ดนตรีของชาวไทลื้อที่เป็นอัตลักษณ์ชัดเจนก็คือ การขับลื้อ ซึ่งมีปี่ขับลื้อเป็นเครื่องดนตรีประกอบการขับ วัฒนธรรมดนตรีของชาวไทลื้อที่หลอมรวมความดีงามที่สั่งสมมาจากบรรพบุรุษ ปรากฏการณ์เป็นวัฒนธรรมดนตรีไทลื้อที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีน ดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และดนตรีไทลื้อในประเทศไทย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันและสัมพันธ์กันในระดับมหภาค (ปัญญา นาแพงหมื่น (ผู้ให้สัมภาษณ์) ทิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 5 กุมภาพันธ์ 2559) แต่ก็มีรายละเอียดของดนตรีที่แตกต่างกัน ซึ่งมีบริบททางสังคมในด้านการการเมือง การปกครอง วัฒนธรรมภายนอกกรอบ ๆ ด้าน ล้วนส่งผลให้เกิดความแตกต่างและมีความสัมพันธ์กันท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงส่งผลให้ดนตรีไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง วัฒนธรรมชุมชนประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทลื้อก็ยังคงมีความเหนียวแน่นรักษาอัตลักษณ์ไว้ได้เป็นอย่างดี สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การขับลื้อ และปี่ขับลื้อ ซึ่งใช้บรรเลงประกอบการขับดั้งเดิมนี้นับทอดมายาวนานจากบรรพบุรุษของชาวไทลื้อ

ลักษณะของปี่ที่จากไม้ไผ่ขนาดเล็ก มีเสียงทั้งหมดห้าเสียง ลิ้นทำจากโลหะ คล้ายลิ้นแคนหรือลิ้นลูกปี่ภูไท แสดงให้เห็นถึงการเป็นวัฒนธรรมร่วมกัน

ในวัฒนธรรมไม้ไผ่ แม้จะต่างกันในเรื่องอัตลักษณ์ชนชาติ ชนเผ่า หรือชาติพันธุ์ แต่ก็ยังคงใช้เครื่องดนตรีที่มีลักษณะใกล้เคียงกันราวกับว่า เคยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมาก่อน เป็นสิ่งที่ควรศึกษาเป็นอย่างยิ่งนอกจากนี้คำขับในแต่ละท้องถิ่นที่มียังคงทำนองคล้ายกัน แต่สำเนียงของคำขับจะแตกต่างกัน ตามลักษณะแวดล้อมหรือลักษณะวัฒนธรรมใกล้เคียง ต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน จึงทำให้การขับสืดยังคงมีเสน่ห์ไม่ว่าจะเป็นการรับชม รับใช้สังคมในงานบุญประเพณีต่าง ๆ งานบวชลูกแก้ว งานครีวตานในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์จะใช้คำว่า กำขับอุ่นครีวตาน เป็นต้น นอกจากนี้เครื่องดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ปรากฏพบคือ ปี่ลื้อ มีขนาดและรูปร่างดัง (ภาพประกอบที่ 1-3) ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 ปี่ลื้อขนาดยาว ขนาด 16.2 นิ้ว
ที่มา : หิรัญ จักรเสน (2559)

ภาพประกอบที่ 2 ปี่ลื้อขนาดกลาง ขนาด 13.9 นิ้ว
ที่มา : หิรัญ จักรเสน (2559)

ภาพประกอบที่ 3 ปี่ลื้อขนาดเล็ก ขนาด 11.16 นิ้ว
ที่มา : หิรัญ จักรเสน (2559)

ระดับเสียงของปี่ลือเมื่อวัดค่าโดยใช้เครื่องวัดระดับเสียง เพื่อตรวจหาระดับเสียงของปี่ลือผลที่ปรากฏออกมาดังต่อไปนี้

1. ปี่ลือขนาดยาว ขนาด 16.2 นิ้ว มีระบบเสียงที่วัดได้ดังต่อไปนี้

ปิดทุกรุแล้วเป่าได้เสียง	D -50 cent
เปิดรูที่ 1 แล้วเป่าได้เสียง	D
เปิดรูที่ 1 และ 2 แล้วเป่าได้เสียง	E +38 cent
เปิดรูที่ 3 เป็นต้นไป ไม่มีเสียงดังออกมา	
2. ปี่ลือขนาดกลาง ขนาด 13.9 นิ้ว มีระดับเสียงที่วัดได้ดังต่อไปนี้

ปิดทุกรุแล้วเป่าได้เสียง	E
เปิดรูที่ 1 แล้วเป่าได้เสียง	E +40 cent
เปิดรูที่ 1 และ 2 แล้วเป่าได้เสียง	G -30 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 แล้วเป่าได้เสียง	G +40 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 4 แล้วเป่าได้เสียง	B -40 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 4 5 แล้วเป่าได้เสียง	B +45 cent
3. ปี่ลือขนาดเล็ก ขนาด 12 นิ้ว มีระดับเสียงที่วัดได้ดังต่อไปนี้

ปิดทุกรุแล้วเป่าได้เสียง	A -40 cent
เปิดรูที่ 1 แล้วเป่าได้เสียง	A +10 cent
เปิดรูที่ 1 และ 2 แล้วเป่าได้เสียง	B -20 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 แล้วเป่าได้เสียง	D -20 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 4 แล้วเป่าได้เสียง	D cent
เปิดรูที่ 1 2 3 4 5 แล้วเป่าได้เสียง	E +35 cent
เปิดรูที่ 1 2 3 4 5 6 แล้วเป่าได้เสียง	G -30 cent

นอกจากปี่ซบลือแล้วยังปรากฏเครื่องดนตรีเหลือในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์คือ ปี่ซบลือในขนาดต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับประกอบการซบลือ ปี่ลือทำจากไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง มีทั้งหมดเจ็ดรูนับเสียง ลึนปี่ทำจากโลหะ ปลายบริเวณลิ้นปี่มีหวาย

พันรอบเพื่อป้องกันลื่น ปาโล่ (ปี่ลื้อ) จากเมืองยอง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ปรากฏพบ 8 เล่า เพื่อใช้สำหรับประกอบการขับลื้อ ปี่ลื้อทำจากไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง มีทั้งหมดเจ็ดรูนับเสียง ลึนปี่ทำจากโลหะ ปลายบริเวณลึนปี่มีหวายพันรอบเพื่อป้องกันลื่น เล่าที่ 1 มีขนาดดังต่อไปนี้

ปี่เมืองยองเล่าที่ 1 มีความยาวประมาณ 32 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 2 มีความยาวประมาณ 31 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 3 มีความยาวประมาณ 33.5 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 4 มีความยาวประมาณ 36 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 5 มีความยาวประมาณ 35 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 6 มีความยาวประมาณ 36 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 7 มีความยาวประมาณ 36 เซนติเมตร

ปี่เมืองยองเล่าที่ 8 มีความยาวประมาณ 31 เซนติเมตร (นพดล คชศิลา (ผู้ให้สัมภาษณ์) ทิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 สิงหาคม 2558) นอกจากนี้ปี่ลื้อที่พบในเครื่องดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเครื่องดีด มีสี่สาย ลูกบิดทำจากไม้และเสริมด้วยลูกบิดกัตาร์ ขึ้นทำจากไม้ กลองเสียงทำจากไม้สีน้ำตาลเข้มทั้งลำตัว ใช้ไม้ดีดสีขาวทำจากพลาสติกบาง มีสายสะพาย ลักษณะจากมือซ้ายจับขึ้นเลื่อนเปลี่ยนระดับเสียง มือขวาใช้ไม้ดีด เครื่องดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีความโดดเด่นคือ ปี่น้ำเต้า การเป่าปี่น้ำเต้าโดยผู้ชายชาวไทลื้อ ลักษณะการจับปี่น้ำเต้า มือขวาอยู่เหนือมือซ้าย ปี่น้ำเต้าเป็นที่แพร่หลายในสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน การแสดงเป่าปี่น้ำเต้าของชาวไทลื้อสิบสองปันนา แต่งกายชุดไทลื้อ ผ้าโพกศีรษะ ใช้ไมโครโฟนติดไว้ที่แขนเพื่อขยายเสียงและสะดวกในการจับ ได้จุดรับเสียงของไมโครโฟนได้อย่างเหมาะสม การจับปี่น้ำเต้ามือซ้ายอยู่บนมือขวาอยู่ล่าง นักดนตรีหนุ่มสาวบรรเลงปี่น้ำเต้า เครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสิบสองปันนา และในมณฑลยูนนาน แต่งกายแบบไทลื้อสมัยใหม่ มีไมโครโฟนติดอยู่แขน เพื่อสะดวกในการรับเสียงของไมโครโฟน

ดนตรีไหล่อในเมืองคุณหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น มีเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่งที่มีเอกลักษณ์และการแพร่กระจายไปสู่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เป็นที่นิยมกันมาก เป็นเครื่องเป่าที่ทำจากน้ำเต้า เครื่องดนตรีชิ้นนั้นก็คือ “ปี่น้ำเต้า”(ดาวลี (ผู้ให้สัมภาษณ์) หรือ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 ธันวาคม 2558) ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้พื้นที่ศึกษาข้อมูลในหมู่บ้านชนเผ่าในเมืองคุณหมิง ซึ่งทางการจัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในมณฑลยูนนาน ซึ่งมีหลากหลายชนเผ่าและหนึ่งในจำนวนชนเผ่าเหล่านั้น มีชนเผ่าไหล่ออยู่ด้วยภายในพื้นที่แต่ละชนเผ่าก็จะมีการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ลักษณะที่อยู่อาศัย วิถีชีวิต เครื่องมือ เครื่องใช้ บ้านเรือนที่สำคัญคือ มีดนตรีไว้เพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่สนใจศึกษา ปี่น้ำเต้า ไม่ได้เป็นแค่เพียงเครื่องดนตรีที่นิยมในหมู่ชาติพันธุ์ไหล่อเท่านั้น ยังเป็นเครื่องดนตรีที่เป็นที่นิยมอย่างมากในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในมณฑลยูนนาน นอกจากนี้ร้านค้าของที่ระลึกของฝากต่าง ๆ มีปี่น้ำเต้าเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการแพร่กระจายของเครื่องดนตรีปี่น้ำเต้าได้อย่างแพร่หลาย แต่อย่างไรก็ดีปี่น้ำเต้ากลับไม่เป็นที่นิยมของชุมชนไหล่อในประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

เครื่องตี พบกลองขนาดใหญ่ของชาวไหล่อ เชียงรุ่ง สิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 2 เมตร ขึงด้วยหนังสัตว์ ตอกด้วยหมุดไม้สีแดง ขาดังทำจากเหล็ก นอกจากนี้ยังพบงานปูนปั้นรูปช้าง ที่มีกลองยาว ปี่น้ำเต้า 2 ตัว และฆ้องแบบไม่มีปุม งานปูนปั้นรูปผู้หญิงชาวไหล่อกำลังตีฆ้อง งานปูนปั้นรูปผู้ชายชาวไหล่อกำลังตีฉาบ ติดตั้งตามสองข้างทางในเมืองเชียงรุ่ง แสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไหล่ออย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีเครื่องดนตรีต่าง ๆ ประเภทเครื่องเป่าที่นิยมในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น ปี่น้ำเต้า มีกลองใส่ง่างดี สำหรับนักดนตรีและนักท่องเที่ยวยิ่งด้วย หลายครั้งที่การแสดงจากเมืองเชียงรุ่ง โดยเฉพาะการเป่าปี่น้ำเต้า ซึ่งเป็นนักดนตรีไหล่อจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนมาทำการแสดงที่ประเทศไทย เช่น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ประเทศไทย ในงานประจำปีไหล่อเชียงคำ (นาน

ช่วย (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 ธันวาคม 2558)

1.2 เครื่องดนตรีแบบประสมวง นอกจากการขับลือแล้ว ก็ยังปรากฏ กลองโบราณที่ใช้ในงานต่าง ๆ ของชาวไทลื้อในแถบลุ่มแม่น้ำโขงที่เห็นเด่นชัดก็คือ วงฆ้องกลอง ซึ่งจะมีทุกหมู่บ้านประกอบไปด้วย กลอง ฆ้อง ฉาบ เป็นต้น ไม่ว่าจะที่ ประเทศไทย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ยังพบวงฆ้องกลองนี้ที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้ก็คือ กลองบูชาค้นพบในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หมู่บ้านนางาย ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ พบที่วัดสายเมืองบ้านสันทรายลือ ในภาคเหนือ ของประเทศไทยพบโดยทั่วไปโดยเฉพาะในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา นอกจากนี้ มีการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนชาวไทลื้อเป็นอย่างมาก ดนตรีไทลื้อในวัดสาย เมือง จังหวัดท่าขี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในบ้าน สันทรายลือที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไทลื้อที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทลื้อเป็น อย่างดี ทั้งเรื่องดนตรี ภาษา สถาปัตยกรรม โดยเฉพาะโบสถ์ภายในวัดได้นำช่าง ชาวลือจากเมืองยองมาสร้างมีความสวยงามเป็นอย่างมาก (ประวิชัย วันตา (ผู้ให้ สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 มกราคม 2559) นอกจากนี้ยังมีเครื่อง ดนตรีที่ปรากฏพบภายในวัดสายเมืองคือ กลองบูชา มอ ฆ้อง ฉาบ ซึ่งเครื่องดนตรี ที่กล่าวมานี้ปรากฏพบอย่างแพร่หลายในวัฒนธรรมไทลื้อและล้านนาในภาคเหนือ ของประเทศไทย

ความสัมพันธ์ทางรูปร่างลักษณะของกลองบูชาในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก โดยที่กลองบูชาที่ปรากฏพบที่วัดสายเมือง จังหวัดท่าขี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์นี้ มีลักษณะของกลองใบใหญ่ 1 ใบ ซึ่งด้วยหนังวัว ใช้หมุดไม้ตอกเพื่อตึงหนังไว้ ตั้งอยู่บนแท่นไม้ที่ทำเป็นขาตั้งขนาดใหญ่ มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของหน้ากลองที่ 34 นิ้วครึ่ง มีความยาว 1.20 เมตร กลอง ใบที่สองด้านข้างกับกลองใบใหญ่มีหน้ากลองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 11 นิ้ว มีความยาว 15 นิ้ว กลองใบที่สามด้านข้างกับกลองใบใหญ่มีหน้ากลองขนาดเส้นผ่า ศูนย์กลาง 9 นิ้วครึ่ง มีความยาว 13 นิ้ว กลองใบที่สี่ด้านข้างกับกลองใบใหญ่มีหน้า

กลองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 9 นิ้ว มีความยาว 12 นิ้ว ลักษณะโดยทั่วไปของกลอง
ปูจານี้ถือได้ว่าใหม่มาก แต่ก็ยังมีกลองใบเล็กหนึ่งใบที่มีการฉีกขาด

กลองปู้เจ้ที่ปรากฏพบที่วัดสายเมือง จังหวัดท่าชีเหล็ก สาธารณรัฐ
แห่งสหภาพเมียนมาร์นี้ มีลักษณะของกลองที่มีความยาว 84 นิ้ว หน้ากลองเส้นผ่า
ศูนย์กลาง 14 นิ้ว ลำโพงกลองด้านท้ายวัดจากขอบนอกสุดของไม้เส้นผ่าศูนย์กลาง
13 นิ้ว เฉพาะช่องลำโพงกลองมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 นิ้วครึ่ง ซึ่งแรงหนึ่งกลอง
ด้วยหนึ่ง สายสะพายทำจากผ้า มงที่ปรากฏพบที่วัดสายเมือง จังหวัดท่าชีเหล็ก
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์นี้ มีลักษณะของมง จำนวน 5 ใบ ลดหลั่นกันลง
มากจากขนาดใหญ่ลงมาหาขนาดเล็ก วิธีการบรรเลงใช้คนเดียว จับด้ามจับแล้วกด
ลง กลไกไม้ที่ทำผูกกับไม้ตีแต่ละใบของมงทั้ง 5 ใบ จะตีพร้อมกัน ขาตั้งทำจากไม้
ทาสีแดง มงใบที่ 1 มีขนาด 14 นิ้วครึ่ง มงใบที่ 2 มีขนาด 11 นิ้วครึ่ง มงใบที่ 3
มีขนาด 10 นิ้ว มงใบที่ 4 มีขนาด 7 นิ้วครึ่ง และมงใบที่ 5 มีขนาด 6 นิ้ว

มงอีกลักษณะที่ปรากฏพบที่วัดสายเมือง จังหวัดท่าชีเหล็ก
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์นี้ มีลักษณะของมงที่หันมองเป็นคู่กัน อยู่ตรงข้าม
กันสองคู่ จำนวน 4 ใบ ใบที่ 1 มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 14 นิ้ว ใบที่ 2 มีขนาดเส้น
ผ่าศูนย์กลาง 19 นิ้ว ใบที่ 3 มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 15 นิ้วและใบที่ 4 มีขนาดเส้น
ผ่าศูนย์กลาง 14 นิ้ว มีระบบกลไกไม้ ใช้ผู้บรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นนี้หนึ่งคน โครงที่ใช้
ไม้ทาสีแดง มีเชือกมัดมงไว้ในสี่มุมของมงแต่ละใบ เครื่องดนตรีประเภทนี้เรียกว่า
มง วัดพระธาตุสายเมือง บ้านสันทราย จังหวัดท่าชีเหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพ
เมียนมาร์ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 14 นิ้ว ,15 นิ้ว, 19 นิ้ว ใช้ไม้ตี นอกจากนี้ยังพบฉาบ
วัดพระธาตุสายเมือง บ้านสันทราย จังหวัดท่าชีเหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียน
มาร์ มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 6 นิ้ว ใช้ไม้ตี จากการสัมภาษณ์จายรุณ ชาวบ้านสันทราย
คือ จังหวัดท่าชีเหล็กได้สอบถามรายชื่อนักดนตรีวัดสายเมือง จังหวัดท่าชีเหล็ก
ปรากฏดังนี้ พ่อสาม พ่อแก้วนายรุณ นายยี่แก้ว และพ่ออุ่น (จายรุณ (ผู้ให้สัมภาษณ์)
หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 มกราคม 2559)

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่และการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทลื้อ ในกลุ่มน้ำโขง

1. บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านความบันเทิง บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อ ในด้านความบันเทิงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หลังจากชาวไทลื้อได้มีบ้านเป็นหลักแหล่งแล้ว ชาวไทลื้อนำเอาวัฒนธรรมมาด้วย ด้านดนตรีที่ให้ความบันเทิงตั้งแต่สมัยอดีตคือ การขับลื้อ ผู้ขับลื้อ ผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปี่ขับลื้อจึงมีหลายขนาด การขับลื้อจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชลูกแก้ว งานสงกรานต์ ในยุคต่อมาดนตรีของไทลื้อจะมีเครื่องดนตรีอื่นเข้ามาร่วมเพื่อความสนุกสนาน เช่น ซอ ปี่น้ำเต้า ต่อมามีคีย์บอร์ด กีตาร์ ทำให้ได้รับความสนุกสนานแปลกไปจากดั้งเดิม ตัวอย่างบทเพลงเพลงเสียงครวญจากสาวลื้อเมืองลาว “หล้าบัดเดียววันนี้ ฟังเตาะบโตะโคงไซ ก็สะบันงานี้หอมอ่อนบโตะดอกอี่หยอนแก้วชายฟ้า สลิहनอนวลตา บัดนี้จำปานาง ใจกึ่งหาพายอ้ายแก้วโหมยจ่ายใจอ๊กปี่เมียงโก บัดนี้โตะไซหล้าตามันตีบอกบันปี” ความว่าหญิงสาวชาวลื้อพรรณนาเรื่องคนตนเองที่คิดถึงคนที่แอบชอบและได้ขโมยใจของเธอไปและผู้ชายคนนั้นอยู่ไกลจากตนเองและแอบรักไม่ผันเปลี่ยน แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่สร้างความบันเทิง

2. บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านคุณธรรมจริยธรรม บทบาทหน้าที่ด้านคุณธรรม จริยธรรมคือ การให้ความรู้ การขับลื้อ ดนตรีไทลื้อมีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะการขับลื้อ จะมีความรู้สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาต่าง ๆ ของคำขับซึ่งความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกถ่ายทอดโดยช่างขับลื้อ เป็นการให้ความรู้ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้กับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์อัตลักษณ์ที่สำคัญก็คือ เรื่องของภาษาไทลื้อสำเนียงการพูด หรือการขับลื้อการขับปี่ ล้วนแล้วแต่สอดแทรกเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้รับชมรับฟังได้มีความรู้เป็นบทบาทที่มีความเด่นชัดคำขับ อาจจะเล่าถึงประวัติความเป็นมาการใช้ชีวิต คำอวยพรต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดแทรกแนวคิด วิธีคิด สิ่งที่ดี เพื่อเพิ่มเติมเกิดเป็นความรู้ที่สำคัญในบทบาทหน้าที่ด้านการให้ความรู้ดังต่อไปนี้ การขับลื้อให้ความรู้เรื่องการอพยพของชาวไทลื้อ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ผู้ฟังได้ความรู้วิธีประกอบอาชีพ เช่น การหาปลา เพาะปลูก การทอผ้า การปลูกฝ้าย การปลูกผักสวนครัว การทำอาหาร ได้ความรู้วิธีรักษาโรคจากยาสมุนไพร ได้ความรู้วิธีการบำบัดรักษาโรคด้วยเสียงดนตรี ได้รู้จักการขนบธรรมเนียม ประเพณีของเผ่าต่าง ๆ ได้ความรู้วรรณกรรม ได้ความรู้ด้านความซาบซึ้งในความงามของเสียงดนตรีและเครื่องดนตรี เช่น ปี่ขับ ซอ ปี่น้ำเต้า กลองมอญ ฉาบ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของชาวไทลื้อ ได้คงความรู้วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อสืบต่อไปสู่รุ่นหลัง

บทบาทหน้าที่ด้านคุณธรรม จริยธรรมดนตรีของชาวไทลื้อที่อยู่ในคำสอน ในขณะที่ผู้ขับทำการขับ ผู้บรรเลงปี่หรือจะบรรเลงก่อนในช่วงเริ่มต้นของบทเพลงหลังจากนั้นผู้ขับลื้อ จะทำหน้าที่ขับต่อไป บทบาทหน้าที่ของการขับปี่ขับลื้อนี้ เป็นการสร้างเครื่องดนตรีประกอบการขับร้องได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ขับลื้อขับได้เสียงที่ตรงตามปี่ ลื้อก็จะมีหลากหลายขนาดหลายเสียงแล้วแต่ช่วงขับลื้อในแต่ละคน ช่วงขับลื้อก็จะใช้เสียงปี่ลื้อ ผู้หญิงผู้ชายคนละตัวกัน บทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บรรเลงปี่ขับลื้อก็คือ การสร้างความบันเทิง สนุกสนาน แต่คงยังแฝงไว้ด้วยคำสอนต่าง ๆ ให้กับผู้ชมผู้ฟัง จึงเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือ ในการขับลื้อในอดีตจนถึงปัจจุบันมีคำสอนในการขับงานแต่งงาน มีคำสอนการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การประพฤติตนของฝ่ายหญิง และฝ่ายชาย ในการขับลื้อ สอนลูก สอนหลาน ให้เข้าวัดฟังธรรม ประพฤติตัวให้เหมาะสม การขับลื้อคำสอนวิธีการรู้จักเคารพพ่อแม่ ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณ

3. บทบาทหน้าที่ในการแสดงดนตรีไทลื้อในงานบุญประเพณี บทบาทหน้าที่ของคนตรีของไทลื้อ สาธารณรัฐประชาชนจีน สิบสองปันนาในยุคอดีตชาวไทลื้อมีการเล่นดนตรีแบบดั้งเดิมของสิบสองปันนา จะเห็นได้จากประเพณีของชาวสิบสองปันนา เช่น ประเพณีสงกรานต์หรือวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 13-14 เมษายนจะมีการละเล่นต่าง ๆ ในงานนี้อย่างสนุกสนาน เช่น ขบวนดนตรีการแข่งขันพายเรือ ขบวนรถยนต์ มีขบวนกลองยาว ขบวนพ้อนรำ รวมไปถึงผู้คนแต่ละหมู่บ้านอย่างสนุกสนาน

บทบาทหน้าที่ด้านดนตรีของชาวไทลื้อในพม่า ซึ่งก็มีงานประเพณีคล้ายๆกับชาวสิบสองปันนา นั่นก็คือ ประเพณีวันสงกรานต์ในเมืองยอง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ชาวไทลื้อก็มีการจัดงานสงกรานต์ในวันที่ 13 14 15 เมษายนของทุกปี งานสงกรานต์ของเมืองยองก็จะเริ่มวันแรกคือ วันที่ 13 เมษายนก็จะมีการเล่น ซึ่งในเมืองยองนี้ ก็จะมีการเล่นเกี่ยวกับรำวงของหนุ่มสาวมีกลองยาวและร้องเพลง นางรำก็จะมีฝ่ายชายมาเป็นคู่พ้อนรำโดยที่ไม่ว่าจะรู้จักกันมาก่อนหรือว่ามาร่วมงานกันอย่างสนุกสนาน ยังไม่มีการสาดน้ำกันในวันแรกส่วนมากก็จะเล่นกันอย่างสนุกสนานมีเสียงกลองยาวเสียงฉาบ การได้เข้าไปร่วมแสดงในงานประเพณีต่างๆ ทั้งผู้แสดงและผู้ชมมาร่วมงานได้สนุกสนานร่วมกันเกิดความรู้สึกดี ได้รับฟังบทขับลื้อเกี่ยวกับเรื่องความรัก ความสามัคคี และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ ดนตรีชาวไทลื้อในปัจจุบันคนหนุ่มสาวชาวไทลื้อแสดงและแสดงพ้อนรำประกอบเพลงทำให้เกิดความสามัคคีและสนุกสนานทั้งผู้ชมและผู้แสดง

ในงานประเพณีงานสงกรานต์ ภายหลังจากที่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถศาสนิกพุทธศาสนา ในสิบสองปันนาก็ได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง วัดในสิบสองปันนาก็ไม่ได้แตกต่างไปจากวัดในชนบททางภาคเหนือของไทยมากนัก ที่เห็นได้ชัดคือ ตุงหรือธง ที่แขวนอยู่ทั่วไปในโบสถ์หรือวิหาร โดยเฉพาะช่วงที่มีงานสำคัญในศาสนา เช่น งานสงกรานต์ งานเทศน์มหาชาติ ชาวไทลื้อก็จะทำตุงมาถวาย เป็นพุทธบูชากันมากเป็นพิเศษ ยิ่งถ้าได้ลวดลายวิจิตรพิสดารมากเท่าไรก็ถือว่าได้บุญกุศลมากเท่านั้น ตุงหรือธง แสดงถึงทิพยวิมานของเทพเทวดา บนสวรรค์ ตัวตุงมีไม้ไผ่สอดขึ้นเป็นปล้อง หมายถึง ชั้นบันไดได้ไปสู่สวรรค์นั่นเอง ชาวไทลื้อสิบสองปันนารับเอาศาสนาพุทธะนิกายเถรวาทจากพม่า ด้วยเหตุนี้ยุคสมัยหนึ่งดินแดนแถบนี้เคยตกอยู่ภายใต้พระราชอำนาจของกษัตริย์เชื้อสายพม่า นอกจากนั้นได้รับอิทธิพลศิลปะแบบพม่าเข้ามา

แต่ในปัจจุบันนับตั้งแต่สิบสองปันนาได้รับการจัดตั้งเป็นเขตปกครองตนเอง กิจกรรมทางศาสนาได้รับอนุญาตให้มีขึ้นได้ดังเดิม วัดที่เคยทิ้งร้างเริ่มมีพระเข้ามาพรรษามากขึ้น คนแก่คนเฒ่าเริ่มกลับเข้าวัดปฏิบัติธรรมและศาสนิกกิจต่าง ๆ

งานอย่างที่เคยทำเป็นกิจวัตรในอดีต วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทลื้อกลับมาอีกครั้ง ประเพณีต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใจและสายเลือดของชาวไทลื้อที่เคยถูกห้ามไป ก็เริ่มมีการดำเนินการตามปกติเช่นพระพุทธรูปศาสนา การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อ ในช่วงนี้ถือเป็นช่วงเริ่มต้นฟื้นฟูทางศิลปะโดยเฉพาะในเรื่องของดนตรีไทลื้อ ก็ย่อมมีการฟื้นฟูพัฒนาขึ้นโดยการจัดพิธีกรรมทางศาสนาหรือบุญประเพณีต่าง ๆ ก็มีการใช้ดนตรีไทลื้อเข้าไปประกอบอีกครั้ง

ดนตรีไทลื้อในงานบุญร่วางสารธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ชาวไทลื้อจะมีศิลปะการแสดง อีกชื่อหนึ่งคือ การฟ้อนรำจากเมืองยอง เป็นการสักการะรำถวายในงานบุญต่าง ๆ ภายหลังจากการรับศีลรับพรจากพระภิกษุสงฆ์ และการแสดงอีกอย่างหนึ่งคือ การฟ้อนเจิงหรือฟ้อนเชิง เป็นการแสดงการฟ้อนเชิง มวยโบราณ เป็นที่แพร่หลายอยู่ทั่วไปในหมู่คนเมืองและในภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการแสดงสามัคคีร่วาง การแสดงดนตรีไทลื้อในงานประเพณี งานบวช ในการแสดงดนตรีไทลื้อในงานบวชนี้จึงมีความสำคัญที่จะใช้ประกอบในขบวนแห่ มีการขับลื้อและปี่ลื้อ

บทบาทหน้าที่ของดนตรี ไทลื้อในงานบวชครั้งนี้ก็ถือว่ามี ความสำคัญด้วยการมีเครื่องดนตรีฆ้อง กลอง ฉาบ ประโคมเพื่อเป็นเสียงสร้างความ สนุกสนานเป็นขวัญกำลังใจของญาติมิตรและลูกแก้วได้เป็นอย่างดีการบวชลูกแก้ว ในขณะที่ลูกแก้วจะเข้าพิธีบวชก็จะประโคมดนตรีฆ้อง กลอง ไปเรื่อย ๆ และ ประเพณีต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้โอกาสในการแสดงดนตรีของชาวไทลื้อในงานประเพณี ก็จะมีการขับลื้อ เป่าปี่ลื้อ ฆ้อง กลอง ฉาบ ประโคมบรรเลง ปัจจุบันก็มีวงดนตรี สมัยใหม่เข้ามามีอิทธิพลตามสมัยนิยมแต่ว่าภาษาการขับ ก็ยังเป็นคงเป็นภาษาไทย ลื้อผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่น ๆ การแสดงดนตรีไทลื้อในงานประเพณีวันแต่งงาน ธรรมเนียมไทลื้อแต่โบราณนั้น ตระเตรียมขันหมากอย่างสนุกสนานและครื้นเครง แสดงให้เห็นถึงดนตรีต่าง ๆ ก็เข้ามามีอิทธิพลต่อความสนุกสนานในงานบุญประเพณี ต่าง ๆ ได้ถูกขงยามยามตีขบวนขันหมากเคลื่อนออกจากบ้าน ดนตรีก็เข้ามามีอิทธิพล ในขบวนแห่ขบวนแห่ฆ้อง กลอง ดนตรีไทลื้อเข้ามามีส่วนในงานประเพณีตั้งแต่

โบราณของชาวไทลื้อก็จะมีกำปั่นลื้อ ขั้บปี่ลื้ออย่างสนุกสนาน นอกจากนี้ในขบวนแห่ก็จะต้องใช้ กลอง ฆ้องเป็นเครื่องดนตรีที่จะสร้างความสนุกสนานรื่นเริงในขบวนแห่อีกด้วย

ประเพณีบุญบั้งไฟชาวไทลื้อในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีจัดขึ้นที่เมืองยอง เขาจะมีการนำบั้งไฟไปรวมกันที่บริเวณจัดงานใกล้ ๆ ทุ่งนาจะมีพระสงฆ์ ไปร่วมพิธีด้วย นอกจากนี้จะมีการเล่นดนตรีประกอบด้วย ซอ กลอง ฉาบ บางหมู่บ้านก็จะมีระนาดด้วย การบรรเลงมีหญิงสาวออกมารำรำ จังหวะดนตรีบรรเลงอย่างสนุกสนาน มีการแห่บั้งไฟมีคณะนักดนตรีบรรเลง กลองยาว ฉาบ ฉิ่ง มองราว ซอ การรำรำของผู้หญิงชาวไทลื้อ รำรำตามจังหวะเสียงกลอง มีการจุดบั้งไฟขึ้นฟ้า ฝ่ายผู้ชายก็รำรำตามจังหวะตามเสียงดนตรีที่บรรเลง ผู้ชมก็ยืนปรบมือให้จังหวะดนตรี นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมขบวนแห่บั้งไฟ สร้างความสนุกสนานความสามัคคี ทั้งชาวบ้าน นักท่องเที่ยวก็รำรำอย่างสนุกสนาน

4. บทบาทหน้าที่ดนตรีไทลื้อเพื่อการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่เพื่อการท่องเที่ยวนั้นมีบทบาทเป็นอย่างมากที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวไทลื้อ และผู้คนที่อยู่ในบริบทสังคมรอบ ๆ ที่มีการค้าขายระหว่างกัน โดยเฉพาะชาวไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ เมืองคุนหมิง ทางรัฐบาลจีนจะสร้างหมู่บ้านชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในมณฑลยูนนานไว้และมีการอาศัยอยู่จริง ๆ เพื่อให้ผู้คนได้มาท่องเที่ยว ศึกษาวิถีชีวิตรวมถึงด้านดนตรี ชนชาติไทลื้อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ได้นำวัฒนธรรมของตัวเองมานำเสนอบ้านเรือน วิถีชีวิตรวมทั้งเรื่องดนตรีไทลื้อด้วย การแสดงดนตรีไทลื้อเพื่อการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เมืองคุนหมิง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมณฑลยูนนาน ทางรัฐบาลจีนได้สร้างศูนย์วัฒนธรรมชนชาติกลุ่มน้อยขึ้นที่เมืองคุนหมิงจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และเพื่อการท่องเที่ยว มีชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในมณฑลยูนนาน 24 ชนกลุ่มน้อย

ชาวไทลื้อในเขตปกครองตนเองสิบสองปันนา ในส่วนของการจัดการแสดงวัฒนธรรมชาวไทลื้อก็มีการนำเอาศิลปะการแสดงมานำเสนอ ปรากฏ

พบ กลองยาว ฉาบ ฆ้อง แล้วก็มีการรำรำ แบบไทลื้อเป็นการแสดงเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะโรงละครพาราดิสีนำเอาศิลปะการแสดงของชาวไทลื้อและชนเผ่าต่าง ๆ ผสมผสานวัฒนธรรมสมัยใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม ปีน้ำเต้าที่เป็นที่นิยมของชาวไทลื้อก็มีความจำเป็นอย่างแพร่หลายในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐ-ประชาชนจีน โดยเฉพาะในเมืองคุนหมิงเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก และที่เป็นเมืองของชาวไทลื้อคือ เมืองเชียงรุ่ง บ้านเม็งวัง สิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ยังมีการแสดงดนตรี อาหารของชาวไทลื้อ บ้านเรือนไทลื้อ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาและต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

ส่วนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดนตรีไทลื้อสำหรับการท่องเที่ยวก็จะปรากฏพบในหมู่บ้าน ทางวัฒนธรรมไทลื้อที่บ้านนายาง เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบางก็จะมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเลือกชมซื้อหาของที่ระลึกต่าง ๆ รวมทั้งเข้าไปรับชม อีกทั้งกลองที่ได้รับความนิยมของชาวไทลื้อและชาติพันธุ์อื่น ๆ เครื่องดนตรีที่สำคัญในโอกาสในการแสดงดนตรีไทลื้อ ในหมู่บ้านนายาง หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทลื้อในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนี้ การขับลื้อยังคงความดั้งเดิมไว้เป็นอย่างมาก ยูจีบาบา ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทลื้อได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวน่าจะยังคงความเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทลื้อได้เป็นอย่างดี ส่วนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ดนตรีไทลื้อเพื่อการท่องเที่ยวจะมีขึ้นในงานวันปีใหม่ไท ชาวไทลื้อก็จะนำศิลปะการแสดงต่าง ๆ ออกมานำเสนอให้นักท่องเที่ยวผู้ชมผู้ฟังได้รับฟังกัน อย่างสนุกสนานและมีความสุข

7. สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะทางดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง ด้านดนตรีที่ให้ความสำคัญบันเทิง ตั้งแต่สมัยอดีต คือ ปี่ลื้อ ปี่น้ำเต้า กลองขนาดต่าง ๆ การขับลื้อ ผู้ขับลื้อผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปี่ขับลื้อ จึงมีหลายขนาด บทเพลงไทลื้อ เอกลักษณ์อันโดดเด่นคือ บทเพลงที่มีท่วงทำนองขับลื้อแบบดั้งเดิมเป็นอย่างมาก ได้มีการนำ

เครื่องดนตรีต่าง ๆ เข้ามาผสมอีก เสียงประสานดนตรีในบทขับลือคือ ปี่ลือ โดยมีการใช้เสียงประสานของเครื่องดนตรีต่าง ๆ บรรเลงประกอบกับคำร้องตลอดเพลง มีการเกริ่นปี่ลือขึ้นก่อนเพลงและตอนจบเพลง

บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมลุ่มน้ำโขง บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านความบันเทิง ด้านดนตรีที่ให้ความบันเทิง ตั้งแต่สมัยอดีตคือการขับลือ ผู้ขับลือ ผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปี่ขับลือจึงมีหลายขนาดการขับลือจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชลูกแก้ว งานสงกรานต์ ในยุคต่อมาดนตรีของไทลื้อจะมีเครื่องดนตรีอื่นเข้ามาร่วมเพื่อความสนุกสนาน เช่น ซอ ปี่น้ำเต้า ต่อมามีคีย์บอร์ด กีตาร์ บทบาท หน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านคุณธรรม จริยธรรม การขับลือการขับปี่ ล้วนแล้วแต่สอดแทรก เนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้รับชมรับฟังได้มีความรู้เป็นบทบาทที่มีความเด่นชัด คำขับอาจะเล่าถึงประวัติความเป็นมาการใช้ชีวิต คำอวยพรต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดแทรกแนวคิด วิธีคิด สิ่งที่ดี บทบาทของดนตรีดนตรีไทลื้อในสังคมรับใช้ในงานบุญประเพณีต่าง ๆ และเพื่อการท่องเที่ยว นั้น มีบทบาทเป็นอย่างมากที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวไทลื้อและผู้คนที่อยู่ในบริบทสังคมรอบ ๆ ที่มีการค้าขายระหว่างกัน การสร้างหมู่บ้านชนเผ่าทั้งจังหวัดและมณฑลมาจำลองไว้และมีการอาศัยอยู่จริง ๆ เพื่อให้ผู้คนได้มาท่องเที่ยว ศึกษาวิถีชีวิตรวมถึงด้านดนตรี

การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมลุ่มน้ำโขง การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านวงดนตรี มีการรับเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้ามาผสมผสาน เช่น กีตาร์ เบส คีย์บอร์ด กลองชุด แต่คำร้องก็ยังเป็นการขับลืออยู่เช่นเดิม แต่ก็มีส่วนออกไปทางผสมผสานกับภาษาอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านผู้บรรเลง การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทลื้อในยุคดั้งเดิมจะมีการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้อย่างดี แต่ในปัจจุบันมีการรับเอาวัฒนธรรมอื่นเข้ามาผสมผสาน การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านบทเพลง ในสมัยอดีตจะมีการขับลือและเป่าปี่ลือ ทั้งสองอย่างนี้ จะประกอบกันเป็นเสียงดนตรีและเสียงขับในทำนองการขับลือ บทบาทดนตรีของชาวไทลื้อ จึงทำให้การจัดงานต้อง

ควบคู่ไปกับการขับลือ และเป่าปี่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตกาล แต่เมื่อวัฒนธรรมภายนอก หลั่งไหลก็เกิดการรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่อยู่บริบทโดยรอบในแต่ละสังคมเข้ามา การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคม ดนตรีไทลื้อรับใช้ชุมชน หมู่บ้านสังคม ไทลื้อมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวงสรวง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันมีการใช้ดนตรีไทลื้อเพื่อการท่องเที่ยว จัดเป็นการแสดงดนตรีเพื่อการท่องเที่ยว

8. อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง คุณลักษณะทางดนตรีไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง มีความมุ่งหมาย ของการศึกษาสองประการคือ เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีของชาวไทลื้อใน กลุ่มน้ำโขง และเพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่ และการเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อ ในสังคมกลุ่มน้ำโขง จากการสำรวจและผลของการศึกษาปรากฏว่า คุณลักษณะทาง ดนตรีของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขง ในด้านดนตรีที่ให้ความบันเทิง ตั้งแต่สมัยอดีตคือ การขับลือ ผู้ขับลือ ผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปี่ขับลือ จึงมีหลายขนาด การขับ ลือจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชลูกแก้ว งานสงกรานต์ งานบวงสรวง ในยุคต่อมาดนตรีของไทลื้อจะมีเครื่อง ดนตรีอื่นเข้ามาร่วมบทเพลงของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขงที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นคือ บทเพลงที่มีท่วงทำนองขับลือแบบดั้งเดิมและที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปแต่ยังคง มีเค้าโครงที่เป็นท่วงทำนองของบทเพลงขับลือเดิมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้บทเพลง ของชาวไทลื้อในลาวก็ได้มีการนำเครื่องดนตรีต่าง ๆ เข้ามาผสมอีกเสียงประสาน ดนตรีในบทขับลือ ได้แก่ ปี่ลือ ระนาด แคน กีตาร์ เบส กลองชุด เครื่องดนตรีที่เป็น เครื่องดนตรีในการเดินทางและเมโลดี้หลักคือ ปี่ลือ โดยมีการใช้เสียงประสาน ของเครื่องดนตรีต่าง ๆ บรรเลงประกอบกับคำร้องตลอดเพลง มีการเกริ่นปี่ลือขึ้น ก่อนเพลงและตอนลง แต่คนที่ออกแบกลองหรือเรียบเรียงเสียงประสานต้องการ ผสมผสานหรือหาอะไรมีมาผสมให้เกิดความแปลกใหม่ เมื่อพิจารณาจากผลการ ศึกษาดังกล่าวก็พบทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ คุณลักษณะทางดนตรีที่ใช้ในการ

บรรเลงมีการพัฒนาเพื่อตอบรับกับสังคมและคนสมัยใหม่ ข้อเสียคือ อาจจะทำให้ดนตรีที่ลือที่เป็นรากเหง้าค่อย ๆ สูญหายไปก็เป็นได้เชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของเทอร์รี่ อี มิลเลอร์ ให้แนวคิดว่า ความยิ่งใหญ่ของชาวไทลื้อนอกจากนี้ ดนตรีชนเผ่าในประเทศจีนก็ปรากฏความแตกต่างของด้านบันไดเสียงและขั้นคู่ เช่น ใช้บันไดเสียงที่มีโครงสร้างต่างกัน (world music, Terry e miller)

บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมลุ่มน้ำโขง บทบาท หน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านความบันเทิงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน หลังจากชาวไทลื้อได้มีบ้านเป็นหลักแหล่งแล้ว ชาวไทลื้อนำเอาวัฒนธรรมมาด้วย ด้านดนตรีที่ให้ความบันเทิงตั้งแต่สมัยอดีตคือ การขับลื้อ ผู้ขับลื้อ ผู้เป่าปี่ จะต้องให้เสียงเข้ากัน ปีขับลื้อจึงมีหลายขนาด การขับลื้อจะมีหน้าที่ไปแสดงในงานประเพณีที่สำคัญ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชลูกแก้ว งานสงกรานต์ ในยุคต่อมาดนตรีของไทลื้อจะมีเครื่องดนตรีอื่นเข้าร่วมเพื่อความสนุกสนาน เช่น ซอ ปี่น้ำเต้า ต่อมามีคีย์บอร์ด กีตาร์ ทำให้รับความสนุกสนานแปลกไปจากดั้งเดิม

บทบาทหน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในด้านคุณธรรมจริยธรรม การขับลื้อการขับปี่ ล้วนแล้วแต่สอดแทรก เนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้รับชมรับฟังได้มีความรู้เป็นบทบาทที่มีความเด่นชัดคำขับ อาจจะได้ถึงประวัติความเป็นมาการใช้ชีวิต คำอวยพรต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดแทรกแนวคิด วิธีคิด สิ่งที่ดี เพื่อเพิ่มเติมเกิดเป็นความรู้ที่สำคัญในบทบาทหน้าที่ด้านคุณธรรม จริยธรรม บทบาท หน้าที่ดนตรีของชาวไทลื้อในสังคม บทบาทของดนตรีดนตรีไทลื้อในสังคมรับใช้ในงานบุญประเพณีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับข้อเขียนของ ทองแถม นาถจำนง (2557) แปลว่า ปัจจุบัน การแข่งในการแข่งเรือโดยเฉพาะที่เวียงจันทน์ มีระเบียบวินัยและกำหนดเนื้อหา อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากสังคมดังนั้นการแข่งในงานนี้จึงกลายเป็นการแสดง เนื้อหากการแข่งเปลี่ยนจากเพื่อความสนุกสนาน กลายเป็นการเพื่อโฆษณากิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งทางสังคม เช่น รมรงค์ด้านยาเสพติด ด้านการทำลายธรรมชาติ รวมทั้งมีเนื้อหาทางการเมือง ส่วนการแข่งในงานบุญบั้งไฟนั้นยังคงมีลักษณะเดิม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษามาทั้งฐานะพิธีกรรมและการแสดงอันไม่บริสุทธิ์ของ

มวลชนชนานแท้ นอกจากนี้ยังเพื่อการท่องเที่ยวที่นั่นมีบทบาทเป็นอย่างมากที่จะสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวไทลื้อและผู้ที่อยู่ในบริบทสังคมรอบ ๆ ที่มีการค้าขายระหว่างกัน เช่น ชาวไทลื้อในประเทศจีนที่เมืองคุนหมิง ทางรัฐบาลจีนจะสร้างหมู่บ้านชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในมณฑลมาจาลองไว้และมีอาคารอาศัยอยู่จริง ๆ เพื่อให้ผู้คนได้มาท่องเที่ยว ศึกษาวิถีชีวิตรวมถึงด้านดนตรี ชนชาติไทลื้อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ได้นำวัฒนธรรมของตัวเองมาแนะนำบ้านเรือน วิถีชีวิตรวมทั้งเรื่องดนตรีไทลื้อด้วยการเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคมกลุ่มน้ำโขง การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านวงดนตรี การเปลี่ยนแปลงด้านดนตรีไทลื้อนั้นมีการรับเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมไทลื้อเข้ามาประสมประสาน ดังตัวอย่างดนตรีไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งบทเพลงไทลื้อในสาธารณรัฐประชาชนจีน จะมีการนำดนตรีตะวันตกเข้ามาบรรเลงด้วย การบันทึกเสียงไม่ว่าจะเป็นกีตาร์เบส คีย์บอร์ด กลองชุด แต่คำร้องก็ยังคงเป็นการขับลืออยู่เช่นเดิม แต่ก็มีเสียงออกไปทางประสมประสานกับภาษาจีน การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านผู้บรรเลง การเปลี่ยนแปลงทางดนตรีของชาวไทลื้อในยุคดั้งเดิมจะมีการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้อย่างน่าชื่นชมและเป็นที่ยินดีแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของชาวไทลื้อที่สามารถอนุรักษ์ดนตรีไทลื้อตั้งแต่ดั้งเดิมมาได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันมีการรับเอาวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมไทลื้อเข้ามาประสมประสาน การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านบทเพลง การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในด้านบทเพลงในสมัยอดีตจะมีการขับลือและเป่าปี่ลือทั้งสองอย่างนี้ จะประกอบกันเป็นเสียงดนตรีและเสียงขับ ในทำนองการขับลือ ต้องควบคู่ไปกับการขับลือและเป่าปี่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตกาล ซึ่งส่วนมากชาวไทลื้อก็ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีการขับลือได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อวัฒนธรรมภายนอกหลั่งไหลก็เกิดการรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่อยู่บริบทโดยรอบในแต่ละสังคมเข้ามามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2551) ให้แนวคิดว่า พื้นฐานโดยทั่วไปคล้ายคลึงกับดนตรี บรรดาชนเผ่าอื่น ๆ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และดนตรีชาติพันธุ์อื่นในโลก กล่าวคือ เป็นดนตรีที่เรียบง่าย ผลิตเองใช้เอง

และเป็นส่วนที่เชื่อมโยงกับวิถีการดำรงชีวิต ทั้งเพื่อความบันเทิงและพิธีกรรม การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคม การเปลี่ยนแปลงดนตรีของชาวไทลื้อในสังคม ดนตรีไทลื้อรับใช้ชุมชน หมู่บ้านสังคมไทลื้อมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวงสรวง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันมีการใช้ดนตรีไทลื้อเพื่อการท่องเที่ยว จัดเป็นการแสดงดนตรีเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งไม่ใช่การใช้ดนตรีในงานบุญประเพณีเพียงอย่างเดียวเหมือนแต่ก่อน

9. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาดนตรีไทลื้อในประเด็นอื่น ๆ และเจาะลึกในพื้นที่ใหม่ เพื่อจะได้มีองค์ความรู้ใหม่ ควรมีการศึกษาในชาติพันธุ์อื่น ๆ บันทึกโน้ต วิเคราะห์บริบทพื้นที่อื่น ๆ ด้วย

10. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากการได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไฟโรจน์ ที่ปรึกษาร่วม คณาจารย์ และทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยฉบับนี้ โดยไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

11. เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2551). *ดนตรีลาวเดิม*. ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกร อัดไพบูลย์. (2552). *วัฒนธรรม*. วัฒนธรรมศิลปะ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 4 (1). หน้า 107-111.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2544). *กว่าจะรู้ค่า...คนไทในอุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สารสิน.

- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2498). **ไทยสิบสองปันนา เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : ศยาม. หน้า 26-28.
- ประชัน รักพงษ์. (2540). **การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านไทลื้อในภาคเหนือของ สปป.**
ลาว. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
หน้า 265-266.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงษ์. (2535). **ล่ยม้ากับลีลาขับลื้อเอกสารรวมบทความการ**
ประชุมสัมมนา مردمกลิ่งทอไทลื้อกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมล้านนา.
เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ม.ร.ว.รุจยา อาภากร. (2538). **ไทลื้อ=Tailue**. กรุงเทพฯ : มติชน. หน้า 11-14.
- ทองแถม นาถจำนง. (2557). **ขับลำเพลงลาวมาจากไหน**. แปลจาก ทางอีสาน.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทางอีสาน
- ยุพิน เข้มมุกต์, ขนิษฐา โกมนตรี และ เรณู อรรถฐาเมศร์. (2539). **ศาสนาคความเชื่อ**
ของชาวไทลื้อ. รวมบทความวิชาการไทลื้อ : เชียงคำ. หน้า. 115-120.
- สุชาติ ภูมิปริรักษ์. (2535). **นิทานไทลื้อในมณฑลยูนนาน**. สำนักพิมพ์ดีดีบุ๊กส์. หน้า
157-160.
- Terry e miller, Andrew Shahriari. (2009). **World music**. Jenson Books Inc.

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- นพดล คชศิลา (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 สิงหาคม 2558.
- ดาวลี (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 ธันวาคม 2558.
- นายนช่วย (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 ธันวาคม 2558.
- ประวิชัย วันตา (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 มกราคม 2559.
- จายรุณ (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 20 มกราคม 2559.
- ปัญญา นาแพงหมื่น (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 5 กุมภาพันธ์
2559.
- ยุจีบาบา (ผู้ให้สัมภาษณ์) หิรัญ จักรเสน (ผู้สัมภาษณ์), 15 สิงหาคม 2559.